

Revisionsutskottet

Revisionsberättelse från riksdagens revisorer om Statens revisionsverkets bokslut, verksamhetsberättelse, bokföring och förvaltning 2021

INLEDNING

Remiss

Revisionsberättelse från riksdagens revisorer om Statens revisionsverkets bokslut, verksamhetsberättelse, bokföring och förvaltning 2021 (B 15/2022 rd): Ärendet har remitterats till revisionsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- ordförande Veijo Niemi, Riksdagens revisorer
- CGR, OFGR Ari Lehto, BDO Oy
- generaldirektör Sami Yläoutinen, Statens revisionsverk
- direktör Matti Okko, Statens revisionsverk
- ordförande Sami Vuorinen, Eduskunnan akavalaiset ry
- ordförande Timo Oksanen, Valtiontalouden tarkastusviraston virkamiesyhdistys ry.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Utskottets betänkande om revisionsverkets ekonomiförvaltning (ReUB 2/2021 rd)

Utskottet beslutade den 10 februari 2021 att som eget ärende inleda en utredning om statens revisionsverks ekonomiförvaltning. Revisionsverket hade då sedan slutet av 2020 varit föremål för negativ offentlighet i medierna, och det var huvudsakligen oklarheter som gällde generaldirektörens användning av statliga medel som hade lyfts fram. Utskottet ansåg det vara viktigt att revisionsverkets verksamhet på alla sätt övertygar medborgarna om att också revisionsverket använder statliga medel i enlighet med reglerna och anvisningarna, att verksamhetsprocesserna är öppna för insyn och att verket också självt fungerar på samma sätt som det förutsätter att tillsynsobjekten ska fungera. Utskottets utredning gällde revisionsverkets interna kontroll och riskhantering och hur principerna för god förvaltning och de relevanta bestämmelserna iaktas i verkets ekonomiförvaltning.

Utskottets betänkande (ReUB 2/2021 rd) blev klart i juni 2021. Revisionsutskottet lade i sitt betänkande fram relevanta iakttagelser vid övervakningen för riksdagen. Iakttagelserna är i princip

Betänkande ReUB 6/2022 rd

viktiga med tanke på såväl riksdagens budgetmakt som statens ekonomi och budget samt principerna för god förvaltning. En del av de ändringsbehov som utskottet lyfte fram i sitt betänkande gäller revisionsverkets ekonomiförvaltning, i synnerhet hur adekvata processerna och kontrollsystemet för ekonomiförvaltningen är. Utskottet anser att det är viktigt att man vidtar korrigerande åtgärder i fråga om de missförhållanden som lyfts fram i betänkandet.

Avslutningsvis slår utskottet fast att generaldirektörens verksamhet på ett betydande sätt har försvagat förtroendet för att revisionsverket sköter sin egen ekonomi på behörigt sätt och för att den interna kontrollen fungerar och att verksamheten har skadat verkets anseende. Utskottet ansåg därför att riksdagens kanslikommission ska utreda om generaldirektören har förutsättningar att i enlighet med lagen om riksdagens tjänstemän fortsätta i sitt uppdrag och, om uppsägningsvillkoren är uppfyllda, föra ärendet till riksdagens plenum för avgörande.

Kanslikommissionen hörde generaldirektören och inhämtade annan utredning (bl.a. en särskild granskningsrapport från riksdagens revisorer 29.4.2021), och den 29 juni 2021 beslutade den utifrån dem att för riksdagens plenum ge utlåtande enligt 71 § 4 mom. i lagen om riksdagens tjänstemän och föreslå att generaldirektören ska sägas upp från sin tjänst av ett sådant synnerligen vägande skäl som beror på tjänstemannen enligt 28 § i den lagen. Riksdagen beslutade den 30 juni 2021 att säga upp generaldirektörens tjänsteförhållande. Den 20 december 2021 valde riksdagen en ny generaldirektör för revisionsverket för sexårsperioden den 1 januari 2022–31 december 2027.

Utskottet anser det vara viktigt att man vidtar korrigerande åtgärder i fråga om de missförhållanden i fråga om riksdagens eget arbete som lyfts fram i betänkandet (ReUB 2/2021 rd). Utfrågade sakkunniga sade att avsikten är att undanröja oklarheterna i bestämmelserna om uppsägning av revisionsverkets generaldirektör och om uppsägningsförfarandet genom att ändra lagen om riksdagens tjänstemän (1197/2003) i samband med andra ändringar. En ändring av den lagen kräver enligt 6 § 1 mom. i riksdagens arbetsordning ett initiativ från talmanskonferensen. Därefter bereder riksdagens kansli ändringarna i samråd med riksdagens tjänstemannaföreningar.

Revisionsberättelsen för 2021

Med anledning av revisionsberättelsen från riksdagens revisorer om Statens revisionsverks bokslut, verksamhetsberättelse, bokföring och förvaltning 2021 konstaterar revisionsutskottet att revisionen har utförts enligt god revisionssed. God revisionssed innebär att man genom revisionen på ett betryggande sätt försäkras om huruvida bokslutet eller verksamhetsberättelsen innehåller väsentliga fel och om generaldirektören och förvaltningsdirektören har gjort sig skyldiga till någon gärning eller försummelse som kan leda till skadeståndsskyldighet gentemot ämbetsverket eller brutit mot Statskontorets föreskrifter, budgetförordningen eller verkets ekonomistadga. Vid granskningen av förvaltningen har lagligheten i ledningens verksamhet utretts.

Revisionsverket beviljades 16,6 miljoner euro för omkostnader 2021 (15,8 miljoner euro 2020). Omkostnaderna uppgick till 13,1 miljoner euro. Totalt 3,5 miljoner euro fördes följaktligen över till följande år från omkostnadsmomentet. Det är något mer än året innan.

Betänkande ReUB 6/2022 rd

År 2021 uppgick kostnaderna för revisionsverkets verksamhet till 15,9 miljoner euro. Jämfört med året innan var det en ökning på 1,3 procent. Personalutgifterna var den största utgiftsposten, 12,7 miljoner euro. Det var en ökning med 3,3 procent. Upphandling av tjänster var med 2,2 miljoner euro den näst största posten (0,4 procents minskning) efter personalkostnaderna, därefter kom hyrorna med 0,6 miljoner euro (1,8 procents minskning). Inkomsterna från verksamheten uppgick till 4 280 euro.

I slutet av 2021 hade revisionsverket 144 anställda (146 i slutet av 2020).

Utskottet anser att det är bra att revisionsverket har inlett omfattande utvecklingsåtgärder med anledning av revisionsutskottets betänkande (ReUB 2/2021 rd) och den särskilda granskning som riksdagens revisorer lät utföra våren 2021. Utvecklingsarbetet har nyligen inletts och det tar tid att återställa förtroendet för revisionsverkets verksamhet, men utskottet anser att utvecklingsarbetet går i rätt riktning. För att återställa förtroendet har revisionsverket utförligt gått igenom och granskat förvaltningens, i synnerhet ekonomiförvaltningens, funktioner som en del av verkets plan för återhämtning och resiliens. Revisionsverkets förfaranden och anvisningar för dess egen verksamhet har setts över för att dess rutiner till alla delar ska ligga i linje med de regler och anvisningar som tillämpas allmänt inom statsförvaltningen. Utskottet noterar att riksdagens revisorer hösten 2022 kommer att låta utföra en eftergranskning av korrigeringen av de missförhållandena som uppdagades vid den särskilda granskningen.

Utskottet anser det vara bra att revisionsverket i fortsättningen halvårsvis rapporterar till riksdagens kanslikommission om generaldirektörens rese- och kostnadsfakturor i enlighet med principen om chefens chef. Den första rapporteringen till kanslikommissionen görs för perioden den 1 januari–30 juni 2022. Syftet med förfarandet är att verka förebyggande och att ägna uppmärksamhet åt att bestämmelserna och principerna för god förvaltning följs. Verkets regler för vem som godkänner utgifter och inkomster har uppdaterats på så sätt att generaldirektörens reseplaner i fortsättningen godkänns av dennes ställföreträdare och reseräkningarna å sin sida av den direktör som ansvarar för förvaltning och resurser. Byråns reseanvisningar (bl.a. användningen av affärsklass) har skärpts, och i fortsättningen kommer verket att övervaka användningen av de stamkundspoäng som hänför sig till tjänsteresor. Det är också positivt att revisionsverket har börjat utveckla upphandlingsfunktionen i samarbete med Hansel.

Revisionsverket har ökat revisions- och tillsynsverksamhetens andel av den totala arbetstiden. Enligt verksamhetsberättelsen för 2021 användes sammanlagt 50,1 årsverken för revisions- och tillsynsverksamheten. Det är tio årsverken mer än året innan. Den tid som använts för annan kärnverksamhet minskade på motsvarande sätt med tio årsverken. Den övriga kärnverksamheten omfattar planering, utveckling och ledning av revisionsverket, arbete med intressentgrupper, internationell verksamhet samt kvalitets-, utvärderings- och klagomålsarbete. År 2021 färdigställdes 84 inspektionsberättelser (82 år 2020). Totalt färdigställdes 70 revisionsberättelser, sex revisions-effektivitetsberättelser, fyra laglighetsgranskningsberättelser, en revisionsberättelse för finanspolitiken och tre granskningar som omfattar olika revisionsslag.

Utskottet noterar också att revisionsverket håller på att se över 2019 års organisations- och ledningsmodellsreform, eftersom det har visat sig att modellen inte fungerar och personalen har kritiserat den bland annat i en enkät från i fjol. Den nya generaldirektören inledde reformeringen av

Betänkande ReUB 6/2022 rd

organisationen och ledningsmodellen i våras, och avsikten är att revisionsverket ska ha ny organisation och ledningsmodell vid ingången av 2023.

Utskottet anser det vara viktigt att de anställda vid revisionsverket får tillräckligt med stöd när verksamheten utvecklas och moderniseras. Det är också viktigt att satsa på att upprätthålla och utveckla personalens kompetens. Utskottet fäster uppmärksamhet vid att enligt verksamhetsberättelsen för 2021 har det belopp som använts för kompetensutveckling minskat med 50,8 procent sedan 2020 och den tid som använts för utbildning minskat med 32,4 procent jämfört med 2020. Också utfrågade sakkunniga underströk vikten av att satsa på kompetens. Även utvecklingsbehoven när det gäller experternas karriär vid myndigheten fördes fram. Enligt de framförda synpunkterna kan en expert ofta bäst bidra till att myndigheten lyckas när den i stället för att vara chef uttryckligen får agera expert.

Utskottet har de senaste åren i flera olika sammanhang ägnat uppmärksamhet åt den psykosociala arbetsmiljön vid revisionsverket (t.ex. ReUB 7/2021 rd, ReUB 2/2021 rd, ReUB 4/2019 rd och ReUB 8/2019 rd). Utskottet konstaterar utifrån sin övervakning och sakkunnigutfrågning att förutsättningarna för att förbättra personalens välbefinnande på jobbet nu är bättre än tidigare. Enligt utfrågade sakkunniga har bland annat interaktionen och öppenheten ökat. Under utfrågningen framfördes också positiva omdömen om den nya generaldirektörens arbetssätt.

Till sist framhåller utskottet att bokslutet och verksamhetsberättelsen enligt utlåtandet från riksdagens revisorer ger riktiga och rättvisande uppgifter om resultatet av revisionsverkets verksamhet och dess ekonomiska ställning i enlighet med bestämmelserna om upprättande av revisionsverkets bokslut och verksamhetsberättelse. Uppgifterna i verksamhetsberättelsen och bokslutet står inte i strid med varandra.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Revisionsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner ett ställningstagande med anledning av berättelse B 15/2022 rd.

Utskottets förslag till ställningstagande

Riksdagen har ingenting att anmärka med anledning av berättelsen.

Betänkande ReUB 6/2022 rd

Helsingfors 8.6.2022

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Outi Alanko-Kahiluoto gröna
vice ordförande Merja Mäkisalo-Ropponen sd
medlem Marko Kilpi saml
medlem Pauli Kiuru saml
medlem Esko Kiviranta cent
medlem Veijo Niemi saf
medlem Johanna Ojala-Niemelä sd
medlem Päivi Räsänen kd
medlem Sebastian Tynkkynen saf
medlem Johannes Yrttiaho vänst.

Sekreterare var

revisionsråd Arto Mäkelä
utskottsråd Nora Grönholm
utskottsråd Heidi Silvennoinen.